

УДК 323(497.11)“2023”

DOI: 10.5937/pr80-48879

Прегледни рад

*Аријана Хандан**

Факултет политичких наука, Београд

ДИСКУРС ГОВОРА НА ПЕТОМ ПРОТЕСТУ „СРБИЈА ПРОТИВ НАСИЉА” У БЕОГРАДУ

Сажетак

Протести „Србија против насиља” су трајали неколико месеци током 2023. године и проузроковала су их два масовна убиства из маја 2023. године. Протести су пре свега били грађански, да би се у каснијем периоду укључио део опозиционих странака. У периоду док су били грађански на њему су наступале личности из јавног живота као што су драмски уметници Светлана Бојковић и Драган Бјелогрић и телевизијски водитељи Иван Ивановић и Зоран Кесић. Уз то, анализа обухвата и „обичне људе”, који су добили могућност да говоре као „жртве актуелне власти у Србији”. Због тога се у овом раду анализира какав дискурс је био доминантан у њиховим говорима као што су млади, претучени земљорадник који није желео да прода своју земљу, син Станике Глигоријевић коју је усмртио аутомобил у којем се налазио Зоран Бабић. Метод којим је спроведено истраживање је анализа дискурса. Анализирани су говори који могу да се нађу на Јутјуб (*YouTube*) каналу кабловске телевизије „Н1” која је вршила директне преносе тих протеста у континуитету. Анализа показује да је доминирао патетичан стил са елементима сарказма и политички-идеолошким елементима.

Кључне речи: протести, говор, дискурс, медији, јавне личности

* Имејл адреса: arijanahandan@gmail.com; ORCID: 0009-0000-2860-2538.

УВОД

У овом раду биће анализирани говори са петог протеста „Србија против насиља”, одржаног 3. јуна 2023. године, посматрани путем званичног Јутјуб (*Youtube*) канала Н1 (N1 2023). Пре свега, треба објаснити контекст у коме се пети протест против насиља догодио, као и захтеве који су том приликом изнети. Тачно месец дана раније догодило се масовно убиство у Београду, у Основној школи „Владислав Рибникар”, од стране малолетног ученика седмог разреда. Дан након овог вишеструког убиства десило се и друго, у ноћи између 4. и 5. маја, када је мушкарац стар 20 година убио деветоро људи и ранио 13 особа у селима у околини Младеновца и Смедерева.

Место окупљања грађана било је на платоу испред Скупштине Србије, одакле су се кретали Булеваром краља Александра, преко кружног тока Славија и Теразија, па све до Председништва Србије. Захтеви протеста у том моменту били су хитна смена свих чланова Регулаторног тела за електронске медије, укидање ријалити програма и емисија које промовишу неморал и насиље на телевизијама са националним фреквенцијама, забрана штампаних медија који садржајем промовишу насиље, агресију и крше новинарски кодекс. Окупљени су захтевали и смену руководства Радио-телевизије Србије због емитовања програма који афирмишу насиље, криминал и агресију (РТС 2023). Такође, истакнута је и потреба за одузимање националне фреквенције телевизијама „Пинк” и „Хепи” због, како су тада окупљени наводили, кршења закона и промоције насиља и агресије. Међу захтевима били су и смена министра унутрашњих послова Братислава Гашића, шефа Безбедносно-информативне агенције Александра Вулина, као и, у том тренутку, усвајање оставке министра просвете Бранка Ружића (РТС 2023). У овом раду настојаће се да се прикаже какав дискурс су заузеле јавне личности у говорима које су казивале на протесту одабраном за анализу.

ТЕОРИЈСКИ ОКВИР

Анализа дискурса представља лингвистичку дисциплину која проучава и истражује употребу језика у контексту (Brown and Yule 1983, 5). „Садржај речи је одређен у коначну анализу, не по ономе што садржи, већ по ономе што постоји изван ње” (De Saussure 2012,

42). Стога ће у раду често бити освртања и на контекст који стоји иза тога ко су били говорници на петом протесту „Србија против насиља”.

Крајем осамдесетих година прошлог века настаје, као подврста анализе дискурса и критичка анализа дискурса (Haig 2004, 129). Утемељивачем се сматра Норман Ферклаф (*Norman Fairclough*), али је један од главних утицаја за креирање овог приступа имала и књига „Језик, моћ и идеологија” чија је уредница била Рут Водак (*Ruth Wodak*) (Wodak 1989). Само неки од принципа које Водак утврђује и који се односе и на њене теоријске поставке и методологију су да је овај приступ интердисциплинаран и оријентисан на проблеме, а не на специфичне лингвистичке одлике (Wodak 2002, 14). Критичка анализа дискурса заправо је један комплексан и детаљан приступ тексту, па је стога бављење критичком анализом дискурса „далеко од лаког посла” и „највећи изазов”, каже Ван Дајк (Van Dijk 1993, 253). Уз то, критички однос претпоставља да се не анализира текст, већ да се анализира „против” текста (Janks 1997, 331).

У овом раду, теоријско полазиште биће дискурсна социолингвистика – један од праваца у критичкој анализи дискурса који заступа бечка школа анализе дискурса, односно група истраживача са Универзитета у Бечу. Основна поставка овог метода јесте у томе да дискурс настаје и интерпретира се у контексту одређених историјских дешавања, односно, у одређеном времену и простору (Wodak 2002, 12). Тако је, даље ће се приметити у раду, контекст тренутних политичких, друштвених, али и минулих трагичних дешавања обликовао говоре на петом протесту „Србија против насиља”.

МЕТОДОЛОШКИ ОКВИР И УЗОРАК

Основна метода у раду ће бити анализа дискурса. Захваљујући анализи дискурса може се деконструисати систем означавања (Dunn and Neuman 2016, 43). Односно, „основна улога дискурса је да означи стварност, да је именује и дефинише, да укаже и диригује актерима како ту стварност да перципирају” (Бешић 2019, 248). Даље, анализа дискурса као метод не приступа језику да би се само идентификовали елементи значења, већ да би се открило како појединци користе језик за креирање стварности (248). Ближе

објашњење даје Мирков (2019) која запажа да дискурс представља систем интерпретације и континуирано стварање значења.

Као две кључне карактеристике дискурса које се издвајају су пре свега: контекст – тумачи се искључиво у одређеном контексту; и комуникативна улога – проучава комуникациони однос између писца (аутора) и читаоца, односно између говорника и публике (Lakić 2009, 58). Дискурс у себи садржи и неколико елемената: 1) комуникативне намере аутора; 2) односи између аутора и реципијената; 3) околности (контекст); 4) стилско-реторичке одлике поруке; 5) претходно искуство које је прочитано у поруци (Kenzhekanova 2015, 192). Иако постоји безброј дефиниција дискурса и сагледавања овог појма из различитих научних дисциплина, једну дефиницију дискурса посебно треба издвојити. „Дискурс у себи сакупља најситније и најскривеније елементе стварности” (Становић и Пејновић 2019, 83). Односно, Фуко (2007, 37) запажа да је дискурс повезан са мишљењем, говором, језиком и пре свега друштвеном праксом која се увек налази у одређеном контексту.

За посматрање одабран је снимак са петог по реду протеста због тога што су се тада први пут у том броју окупљенима обратиле јавне личности са припремљеним говорима и јасно одређеним програмом.

УЛОГА МЕДИЈА И ПОЗНАТИХ ЛИЧНОСТИ ТОКОМ ПРОТЕСТА

Улога медијског извештавања за време било којих протеста је велика. У Србији, медији су поларизовани, па је самим тим таква и медијска слика која је грађанима понуђена. Кулић наводи да новинар мора да балансира на фронтима медијских и политичких поларизација, при чему се не мисли само на медијску оријентацију, већ на, како наводи, навијачко новинарство. „Међутим, када новинарство постане активизам са учествовањем, тада је новинар на клизавом терену, односно, на сигурном путу да се оглуши о новинарске постулате, пре свега, непристрасно извештавање” (Kulić 2020, 130).

С обзиром на то да се ради искључиво о анализи говора учесника петог протеста Србија против насиља, те да је у анализираном снимку кадар једнак за све њих, а публика није приказана, може се закључити да то што је снимак који је посматран за потребе рада објављен на званичном Јутјуб каналу Н1 телевизије занемарљиво

у овој врсти посматрања и анализирања дискурса. Владисављевић пише да медији теже да покрију оне протесте који се уклапају у начин њиховог извештавања о одређеним темама”, додаје и да је једна од последица таквог извештавања да је „један од ретких легитимних канала путем који грађани могу изнети своје преференце властима – поред избора и истраживања јавног мњења – доведен у питање” (Vladisavljević 2017, 19).

Када је реч о онима који се обраћају грађанима на петом протесту Србија против насиља, чији ће говори анализом дискурса бити проматрани у раду, ради се углавном о јавним личностима и то онима који су опозиционе оријентације. „За разлику од великих политичких странака иза којих стоје велики капитал и озбиљне маркетиншке (или пропагандне) машинерије”, пише Балуновић, „друштвени покрети и разне активистичке групе без инфраструктуре и новца, имају мање маневарског простора када је у питању избор између *celebrity* и *anti-celebrity* стратегија. Зато већина активистичких група у савременом свету покушава да игра на карту познатости, јер је то најчешће најучинковитија пречица ка привлачењу пажње – макар и краткорочно (Balunović 2023, 32). Хаџи Ненад Маричић, Светлана Бојковић, Иван Ивановић, Зоран Кесић и Драган Бјелогрић јавне су личности које су обележиле пети по реду наведени протест и чији ће говори, између осталих бити анализирани у даљем раду. У контексту поменутих медија, водитељи Иван Ивановић и Зоран Кесић запослени су на једном од опозиционо оријентисаних медија, а у контексту саме политике, глумци Снежана Бојковић и Драган Бјелогрић шест месеци касније биће део политичке групе грађана „Проглас”.

Још 2013. године се Радовић питао „постају ли особе са статусом селебритија друштвена група?”. Позивајући се на Фуредија, он наводи да је веза између политичара и познатих личности махом паразитска. Познати се неретко оцењују на основу тога како могу да забаве публику, „поставља се питање колико би они заправо били успешни у политичкој кампањи, да нису били познати пре политичког ангажовања?” (Radović 2013, 274). Додаје и то да осим ангажовања у политичким кампањама, јавне личности се неретко ангажују за подизање свести о друштвеним проблемима или осетљивим групама, па на тај начин као добри примери покрећу „бројне, иначе пасивне људе” (274). Баш то је био случај са појављивањем јавних личности на протесту „Србија против насиља” – омиљени глумци

и комичари/водители су овог пута имали спремне говоре (у глави или на папиру) који су за циљ имали подизање свести и још већу жељу за променама код присутних грађана. Они су били ту да, између осталог, и наступом и начином на који су говорили буду грађанима подршка, а да касније, заједничком шетњом са њима, присутни осете да су близу њих и да припадају „истој групи грађана”. Познати сами по себи привлаче пажњу, па су њиховим присуством и теме о којима говоре, а не тичу се само протеста, запаженије и имају већу вредност.

УЛОГА ВОДИТЕЉА ПРОТЕСТА И ПРВИ ГОВОРНИК

Глумац Хаџи Ненад Маричић одабран је да води, односно најављује говорнике у оквиру програмског дела петог протеста Србија против насиља. Наведени глумац стални је члан Народног позоришта у Београду, те је његова улога помало неочекивана, али показује да је жеља за учествовањем у овом виду побуне грађана одвојива од онога што је његова основна професија, а то је члан ансамбла Националног театра. Треба разумети и да се овај протест догађа непосредно пре велике „хајке” на српске уметнике, када су објављене цене, односно хонорари за њихове ангажмане у којима удела има и држава. Да ли би нешто било другачије да се то догодило пре анализираних протеста, може се само нагађати.

„Добро вече, упорни грађани и грађанке Србије” начин је који је Хаџи Ненад Маричић изабрао како би се обратио присутној публици, док се чују бунтовни узвици присутних и звиждуци подршке. Овакав почетак можемо сматрати подилажењем, јер водитељ не зна са сигурношћу да су они упорни, с обзиром на вероватноћу да је неко само тада дошао на протест или се сасвим случајно нашао ту.

„Слушали смо композицију ‘Емоције’ дечака који је убијен у основној школи ’Владислав Рибникар’. Окупили смо се баш данас – трећег јуна, јер пре тачно месец дана Србија је стала. Пре тачно месец дана трагедија нас је ударила све право у лице, на најсуровији могући начин. Пре тачно месец дана и свега два дана након тога, неправедно су прекинути дечији снови који никада неће бити остварени”. Ове речи водитељ је изговорио споро, читајући, наглашавајући их, што може навестити и претерано наглашавање осећања, али се лако може препознати и патетичност. Даље, Хаџи Ненад Маричић говори да су нас трагедије повезале у тузи и у

заједничкој одлучности да се супротставимо насиљу. Нејасно је зашто је потребно истицати, што се у наставку и догађа, да се „данас супротстављамо насиљу”. Значи ли то да се насиљу сви присутни не супротстављају и иначе? Овакав дискурс може се дефинисати као парадоксални. Употребљавају се у наставку и флоскуле да „невине жртве не смеју бити узалудне” и сличне, иако је јасно да је самим тим што је жртва, она увек невина, што нам јасно упућује на плеоназам, који у овом случају и контексту може да се тумачи и као политички плеоназам у коме може доћи до „процеса разпињања слушалаца између патетичне екстазе политичара и пада у фразерску празнину” (Животић и Станојевић 2023, 279).

Даље се истичу опште прихватљиве вредности као дискурсне јединице – нада, мир, правда. То је популистички дискурс, јер публика залагање за овакве вредности увек воли да чује. Са друге стране, нико од политичких неистомишљеника не може да се не сагласи са овим, јер су овакве вредности углавном садржане у већини политичких говора владајуће структуре. Говор се наставља спомињањем да се тежи друштву које нема недодирљивих моћника, што је алузија на то каква је власт у Србији. Затим се градацијским дискурсом – и гласом и речима, главној теми додају и бројни феминиди у Србији, а онда и „грађани на Косову и Метохији, остављени на милост и немилост”, што наједном вероватно буди и патриотизам присутних на којем се инсистира до краја првог говора. На крају, Маричић је најавио обраћање глумице Светлане Цеце Бојковић, ословивши је са „вољена” и „јединствена”, што се лако може препознати као дискурс подилажења њој, која је његова старија, успешна и утицајна колегиница.

Светлана Бојковић

С обзиром на то да је дискурс увек изнад нивоа реченице и увек у контексту, треба, пре свега, покушати да се објасни улога глумца као говорника у оваквој врсти грађанских скупова. Ако за пример узмемо глумицу Светлану Бојковић, то је неко ко је кроз серије Сенише Павића и позоришне улоге учествовао у младости и одрастању генерација које су доминантне на протестима против насиља. До сада, она је већ стајала у одбрану места у којима су планиране изградње мини-хидроелектрана, те је завредила поверење грађана и кроз своју дугогодишњу каријеру стекла кредибилитет

важне јавне личности у земљи. Свакако да су уметници увек посматрани као „људи из вишег слоја”, те је то још један од разлога да јој се окупљена маса диви и њен говор можда перципира и бољим него што јесте.

На почетку говора Светлана Бојковић неколико пута наглашава да је протест, као и сви до сада, миран и да од почетка протесних шетњи „није изговорена ниједна реч у маси”. Овакав дискурс можемо дефинисати као хиперболични, онај који преувеличава стварност, јер су се могли чути бројни узвици и звиждуци од почетка посматрања ових говора, те можемо наслутити да је и за време претходних окупљања било слично.

Даље, глумица кроз патетични дискурс представља присутне жртвама, говорећи да су „оптужени да су користили трагедију у политичке сврхе”, као и да су називани „манипулаторима, хијенама и лешинарима”, након чега је уследио повик публике: „Уа!”. Бојковић је овде, чини се на граници да њен дискурс пређе из патетичног у идеолошки, својствен политичарима, што се у наставку и дешава поређењем у стилу „ми и они”, где су *они* „необразовани, нестручни”, а *ми* „образовани и вредни”. Она наставља тиме да су образовање и култура „идентитет нације”, поособљавајући је тако, уз дискурс персонификације говорећи о нацији као о човеку.

Глумица, настављајући да чита говор, кроз дискурс генерализовања истиче да је ово друштво „у коме моралне вредности ишчежавају, а материјална корист је једина водила”. Помињући трагедије кроз које је Србија пролазила – попут бомбардовања 1999. године, говор Светлане Бојковић поприма историјски дискурс који се неретко користи како би код публике пробудио неку врсту трауме и страха да се та историја и прошлост не понови. Испраћена је уз повике присутних: „Вучићу одлази!”.

Милутин Глигоријевић

Присуство Милутина Глигоријевића на протесту, сина Станике Глигоријевић која је погинула на наплатној рампи у Дољевцу када је на аутомобил у ком се налазила налетело возило „Коридора Србије”, у јавности је изазвало опречна мишљења. „Зашто је председника својевремено примио у свој дом и прихватио његову помоћ, а сада говори на протесту?” а са друге стране: „Зашто овај човек нема још више простора у јавности, да пронађе одговоре које тражи?”.

Говор који је прочитао Глигоријевић није био ни налик осталим говорима на протесту. Био је једноставан, са захтевом да се у јавност пусти снимак са наплатне рампе и задовољи правда. Дискурс који је преовладавао делимично је подсећао на разговорни који, између осталог, одликује то да не захтева обавезну употребу стандардног језика, у великој мери без целовитих реченица, и уз недовршене смисаоне целине. Говор од свега седам реченица завршен је без уобичајених повика, како су то радили остали говорници.

Јовица Николић

Отац двоје деце, рудар и пољопривредник из Жагубице, који није хтео да прода своју земљу и зато је претучен, Јовица Николић, још један је од говорника који није јавна личност. Идеја да се обраћају и грађани нижег социјалног статуса је интересантна, јер се тиме присутна публика идентификује са говорницима. Неретко смо сведоци томе да и политичари високог социјалног статуса себи приписују особине „обичних људи”, како би им се приближили.

Јовица Николић једини је до сада ко није имао говор написан на папиру, а присутнима се обратио са: „Добар дан”, што можемо тумачити на начин да је имао страх од вероватно првог наступа пред публиком. И у обраћању Николића доминантан је разговорни дискурс, акценат другачији од говорника из Београда и граматички неправилно употребљене речи. У неколико реченица, колико је трајало обраћање, порука Јовице Николића била је да насиље не треба трпети, већ пријавити.

Иван Ивановић

Улога комичара на оваквим протестима могла би се тумачити на различите начине, али с обзиром на то да је Иван Ивановић неко ко је у јавности перципиран као припадник дела опозиције, можемо сматрати да је превасходно идеолошка, иако је одмах на почетку нагласио да ту није из политичких разлога, већ „зато што је тренутак да јавне личности стану уз свој народ”. Декларишући себе као јавну личност, можемо закључити да је дискурс помало егоистичан.

Називајући грађане дивнима, културнима, достојанственима, говорећи да је поносан на њих, дискурс подилажења преовладава

у првом делу говора Ивана Ивановића. Док публика узвикује: „Вучићу, одлази”, Ивановић ћути, а онда његов говор поприма комичан дискурс, својствен његовом занимању, када изговори да му је увек жао да тај део прекине, па их пушта до краја. Уследио је смех присутних. Ивановић је говор до овог дела импровизовао, а онда је своју поруку намењену председнику државе прочитао. Она је била у императивном дискурсу – да се испуне захтеви које представљају окупљени.

На крају, Ивановић прелази у патетичан дискурс истичући да су јавне личности на протест дошле пешке, те да за обраћање неће узети ни новац, користећи и метафорични дискурс говорећи реченице попут: „Вода је дошла до грла”. Опет, у стилу комичара, говорећи да до сада никад нису најављивали један другог, Ивановић најављује Зорана Кесића.

Зоран Кесић

Сатиричан дискурс присутан је у говору Зорана Кесића, што је иначе својствено и његовим наступима. Присутне је назвао „љубитељима дугих шетњи”, „хијенама” и „лешинарима”, „изазивачима хаоса” и „малтретирачима људи”. У говору Зорана Кесића који подсећа на комичарски наступ проналазе се елементи политичког трача и алузије, досетке, вица и игре речима. Хронолошким дискурсом Кесић описује своје досадашње учествовање на протестима, од младости, па до данас. Он је и прва јавна личност која уопште није понела папир са ког ће читати, већ је свој наступ замислио као неку врсту микродијалога са присутнима. На крају, водитељ Зоран Кесић отворио је нову тему, наглашавајући улогу младих у протестима, истичући њихове квалитете.

Никола Милановић

Матурант Прве београдске гимназије на протесту је прочитао песму „Ко смо ми?” и изазвао овације публике. Дискурс поређења је преовладавао у написаним стиховима. Понављањем питања „Ко смо ми?” пратио је сатиричан одговор, неретко кроз патетичан тон.

Драган Бјелогрић

Наглашавајући и посвећујући свој говор „младости Србије”, Бјелогрић је добио велику подршку окупљених грађана. Овде треба истаћи и то да се у већини говора помиње реч „дно”, као нешто што означава положај у коме говорници сматрају да је држава тренутно. Називајући режим „накарадним”, што се може дефинисати као увредљив дискурс којим се глумац служи, правећи тако контраст са оним што млади представљају, помало делује као подилазећи начин обраћања њима, са елементима идеолошког дискурса, помињући демократе. На крају, Бјелогрић је заплакао говорећи, те је говор завршен у патетичном стилу.

И појављивање овог глумца на протестима изазвало је опречне реакције у јавности, будући да је исти последњих година називан насилником, јер је физички насрнуо на свог колегу режисера. Апсурд је, по мишљењу дела јавности, да баш он говори на протесту „Србија против насиља”.

ЗАКЉУЧАК

Може се закључити да је уз помоћ анализе дискурса могуће истражити и пронаћи „скуп идеја и категорија чије се значење конструише и репродукује у одређеним друштвенополитичким и историјским околностима” (Вешић 2019, 348). На крају, треба истаћи да, с обзиром на то да „анализа дискурса осветљује доминирајуће елементе и њихову структурирање значења, као и начине на који су повезани спровођењем праксе чинова и радњи”, у оквиру осам анализираних говора у укупном трајању од 57 минута, преовладала су: патетичан и идеолошки дискурс, са елементима сарказма (Dunn and Neumann 2016, 51).

Реч за коју се процењује да је највише пута употребљена је „борба”. Начин завршавања говора претежно је био револуционарни. Тон којим су говорници причали, био је махом гласан и императиван. Контекст је тај који је одредио који ће дискурс преовладати у говорима, а то је месец дана од масовних убистава у Београду и Младеновцу.

Такође, треба приметити да постоји различит дискурс који су користили учесници протеста у зависности из које сфере друштва долазе и којом се професијом баве. Наиме, код глумца Светлане

Бојковић и Драгана Бјелогрића био је доминантан патетичан стил са драмским паузама што се потпуно подудара са њиховом професијом. Ипак, Животић такав стил тумачи као „врло изражајан, страствен, занесен, узбуђујући, свечан, достојанствен и увек – претеран, даље од истине” (Животић 2001, 200). С друге стране, код водитеља Ивана Ивановића и Зорана Кесића доминирао је сарказам који неретко користе у својим хумористичким емисијама где се исмевају различити друштвени и политички феномени. Док је код „обичних људи” био приметан страх од јавног наступа због чега су честим реторичким питањима покушавали да направе паузе које би им „помогле” да што успешније заврше своје говоре. Уз то, приметно је да су њихови говори били знатно краћи и захтеви који су изнели су били јасни без употребе било каквих алузивних елемената.

РЕФЕРЕНЦЕ

- Бешић, Милош. 2019. *Методологија друштвених наука*. Нови Сад: Академска књига.
- Животић, Радомир. 2001. *Изражавање новинара*. Петровац на Млави: Штампарија Стојадиновић.
- Животић, Радомир, и Добривоје Станојевић. 2013. *Реторика и политика*. Београд: Јасен.
- Радио телевизија Србија [РТС]. 2023. „Протест ‘Србија против насиља’ испред Народне скупштине.” *Радио телевизија Србије*, 8. мај 2023. <https://www.rts.rs/vesti/drustvo/5187576/protest-srbija-protiv-nasilja-ispred-narodne-skupstine.html>.
- Balunović, Filip. 2023. „Opozicioni aktivizam poznatih ličnosti u Srbiji 2017–2021.” *Kritika* 4 (1): 25–46. DOI: 10.5281/zenodo.7983729.
- Brown, Gillian, and George Yule. 1983. *Discourse analysis*. Cambridge: Cambridge University Press.
- De Saussure, Louis. 2012. “Cognitive Pragmatics Ways into Discourse Analysis: The Case of Discursive Presuppositions.” *Lodz papers in pragmatics* 8 (1): 37–59. DOI: 10.1515/lpp-2012-0004.
- Dunn, Kevin, and Iver Neumann. 2016. *Undertaking Discourse Analysis for Social Research*. Michigan: University of Michigan Press.
- Fuko, Mišel. 2007. *Poredak diskursa*. Loznica: Karpos.

- Haig, Edward. 2004. "Some Observations on the Critique of Critical Discourse Analysis." *Studies in Language and Culture* 25 (2): 129–149. DOI: 10.18999/stulc.25.2.129.
- Janks, Hilary. 1997. "Critical Discourse Analysis as a Research Tool." *Discourse: Studies in the Cultural Politics of Education* 18 (3): 329–342. DOI: 10.1080/0159630970180302.
- Kenzhekanova, Kuralay. 2015. "Linguistic features of political discourse." *Mediterranean Journal of Social Sciences* 6 (6 S2): 192–206. DOI: 10.5901/mjss.2015.v6n6s2p192.
- Kulić, Milica. 2020. „Redefinisanje uloge novinara u novom medijskom okruženju ideologija novinarstva, polarizacija medija i socioekonomski položaj novinara.” *Communication and Media* 15 (48): 115–135. DOI: 10.5937/comman 15-25408.
- Lakić, Igor. 2009. „Modeli analize diskursa novinskih članaka.” *Riječ* (2): 91–108.
- Mirkov, Lidija. 2019. „Pripovedanje u novinarstvu kao žanrovski postupak.” *Communication and Media* 14 (45): 135–156. DOI: 10.5937/comman14-20822.
- N1. „Poslušajte sve govore sa petog protesta ‘Srbija protiv nasilja’” *N1*, 4. jun 2023. <https://www.youtube.com/watch?v=sK7JqdAmCHc&t=2620s>.
- Radović, Nebojša. 2013. „Postaju li osobe sa statusom selebritija društvena grupa?” *Komunikacija i kultura online* 4 (4): 265–284.
- Van Dijk, Teun. 1993. "Principles of Critical Discourse Analysis." *Discourse & Society* 4 (2): 249-283. DOI: 10.1177/0957926593004002006.
- Vladislavljević, Nebojša. 2017. „Medijsko predstavljanje političkih sukoba.” *Communication and Media* 12 (39): 5–38. DOI: 10.5937/comman 12-13725.
- Wodak, Ruth. 2002. "Aspects of Critical Discourse Analysis." *Zeitschrift für Angewandte Linguistik* 36 (10): 5–31.
- Wodak, Ruth, eds. 1989. *Language, Power and Ideology: Studies in Political Discourse*. Amsterdam and Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.

Arijana Handan*

Faculty of Political Sciences, Belgrade

SPEECH DISCOURSE AT THE FIFTH PROTEST “SERBIA AGAINST VIOLENCE” IN BELGRADE

Resume

The “Serbia Against Violence” protests lasted for several months during 2023 and were triggered by two mass murders that occurred in May 2023. The protests were first civil at the beginning, but in the later period a part of the opposition parties would be involved. During the period when they were civil, they were attended by public figures such as actors Svetlana Bojković and Dragan Bjelogrić and television hosts Ivan Ivanović and Zoran Kesić. This analysis also includes speeches of “ordinary people”, who were given the opportunity to speak as “victims of the current government regime in Serbia”. Therefore, this paper analyses what discourse was dominant in their speeches: such as the young, beaten farmer who did not want to sell his land; the son of Stanka Gligorijević, who was killed in the car accident in which Zoran Babić was... The method used in the research is discourse analysis. Speeches that can be found on the YouTube channel of the cable television “N1”, which continuously broadcasted those protests, were analysed in this research. This analysis shows that a pathetic style with elements of sarcasm and political-ideology dominated.

Keywords: protests, speech, discourse, media, public figures

* Email address: arijanahandan@gmail.com; ORCID: 0009-0000-2860-2538.

* Овај рад је примљен 23. фебруара 2024. године, а прихваћен за штампу на састанку Редакције 8. маја 2024. године.